СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 182. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 19-го вересня 1944. No. 182. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, September 19, 1944. VOL. LII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

АРМІЯ РОЗПОЧИНАЄ ПЕРЕПРОДАЖ 22 МІЛІОНІВ АКРІВ ЗЕМЛІ

ВАШИНГТОН. — Армія розпочала перепродаж 22,322,540 акрів землі, загальної величини простору стейтів Нової Англії. Цю землю набула армія вже вчасі війни для приміщення переведення воєнного підготування армії. Досі департамент війни позбувся понад міліон акрів, які вже непотрібні для неї для вправ війська та літаків. Тепер пускається на продаж дальших 73,000 акрів.

АМЕРИКА ОБСТОЮЄ СВОБОДУ СЛОВА Й ПРЕСИ В ЦІЛОМУ СВІТІ.

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив, що він підтримує всякі практичні засоби, щоб забезпечити міжнародню свободу новинок. Сенат буде розбирати біжучого тижня резолюцію, приготовану сенатором Тефтом із зазивом, щоб Злучені Держави стали у проводі в змаганню до свобідної міжнародньої виміни новинок по радіо і в газетах для забезпеки світового миру. На запит пресової агенції Асошіетед Прес секретар Гол відповів, що ціла справа про свободу інформації була предметом зрілої застанови в департаменті стейту і що секретар Гол особисто підтримував і підтримує всякі практичні способи для признання цієї засади в цілому світі. — З інших джерел відомо, що американські делегати на міжнародних конференціях змагають до вміщення відповідної клявзулі про свободу слова й преси у міжнародніх договорах.

ПРИВЕРНУТЬ ЦІНИ З 1942. РОКУ.

ВАШИНГТОН. — Бюро Адміністрації Цін оприлюднило свої змагання до привернення ціни краму після упадку Німеччини до такої висоти, яка була в 1942. р., коли то більша частина американських фабрик переводила пляни, щоб перейти з мирової на воєнну продукцію. Дальше сказано в оповістці бюра, що ціни на такі матеріяли та продукти, які вийшли з ужиття вчасі війни тому, що їх не стало на ринку, будуть встановлені відповідно до коштів продукції.

СПУЩЕНО НА ВОДУ НИЩИТЕЛЬ ФРЕНК НАКС.

БЕТ (Мейн). — Новий воєнний корабель, системи нищетеля, з іменем недавно померлого секретаря маринарки Френка Накса, спущено на воду в тутешніх корабельних варстатах. В церемоніях брала участь жінка небіжчика, а підсекретар маринарки Ралф А. Бард відчитав привіт від секретаря Форестала.

ШКОДИ БУРЕВІЮ ОБРАХОВУЮТЬ НА $110,000,000.

НЮ ЙОРК. — Пресові агенції призбирали відомости про розмір шкоди внаслідок буревію з останнього четверга. Показується, що майже в кожному домі дощ чи вітер заподіяли якусь шкоду і точних підсумків цього всього не можна зробити. Так напр. в Атлантик Сиіті морська вода виступила на береги і позаливала пивниці великих готелів. Воду ще тепер випомповують, а шкоди, які вода спричинила затоплюючи різний крам, що його переховується в пивницях, годі обчислити. Телефонічні, й телеграфічні компанії направляють пірвані дроти, а такесаме роблять електричні підприємства. У самім стейті Ню Джерзі перервав буревій 50,000 телефонів, а зі стейтів Нової Англії то ще цема приблизних підсумків. На морю буря понищила менші й більші кораблі, в самих нюйорських парках знищила 50,000 дерев. На підставі таких даних обраховують шкоду на 110 міліонів долярів.

ПЛЯНУЮТЬ ПІДВИШКУ ПЛАТИ У ФОРДОВИХ ФАБРИКАХ.

ДІТРОЙТ. — Генрі Форд оприлюднив у своїм пресовім вістнику, що він задумує піднести робітничу платню так скоро, як лише уряд дозволить. У Фордових фабриках працює 160,000 осіб, а це буде мати вплив на платню в інших фабриках. Заява Форда появилася безпосередньо після цього, як голова Воєнної Ради Праці у Вашингтоні Вилем Г. Дейвис вийшов із заявою, що не можна буде вимінути підвишки плати робітникам в цілому краю. Одначе такі переміни можуть бути переводжені щойно після здачі Німеччини.

РУЗВЕЛТ ПРИГОТОВЛЯЄ 5 ВИБОРЧИХ ПРОМОВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт, як поновний кандидат на президента, приготовляє 5 промов вчасі передвиборчої кампанії, як це оприлюднено по радіоПершу промову скаже президент до гостей на обіді юнії Візників у Вашингтоні в суботу 5. жовтня. Юнія є відділом Американської Федерації Праці.

ШУКАЄТЕ ПРАЦІ? — Наперед погляньте на оголошення нових робіт у „Свободі".

Аліянти приготовані самі адміниструвати Німеччиною

ВАШИНГТОН. — На підставі інформацій, засягнених в департаменті стейту, треба прийти до висновку, що Аліянти не будуть настановляти державного уряду в Німеччині після її мілітарного упадку, лише будуть самі адміниструвати краєм. В тій цілі поділять край на якісь смуги і будуть настановляти лише адміністрацію по містах. Окупація Німеччини може прийти після цього, як одна армія буде здаватися по другій, або якби повстала революта і хтось підписав загальну здачу. Тому, що націсти виховали нарід у своїм дусі, в Німеччині нема ні одної відповідної групи, яка моглаб обняти владу, З цих причин окупація буде довга, заки не створиться якась демократична група, котра моглаб створити загально-німецький уряд.

ТАЙНІ НАРАДИ ПІСЛЯ КОНФЕРЕНЦІЇ В КВЕБЕКУ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ

КВЕБЕК. — Воєнні знавці, які прибули на конференцію, вже розїхалися, склавши пляни для рішального наступу на Японію. Одначе не проголошено нічого, де тепер перебуває президент Рузвелт і премієр Чорчил. Є правдоподібність, що вони відбувають тайні наради в незнанім місци. З нарад видано оповістку, що оба начальники урядів є певні перемоги над Японією, але, на їх думку, цієї перемоги не можна надіятися в скорому часі.

ЮНРРА ВІДБУВАЄ КОНФЕРЕНЦІЇ НАД РІЛІФОМ ДЛЯ ЕВРОПИ

МОНТРЕАЛ (Канада). — Саме вчасі, коли президент Рузвелт і премієр Чорчил закінчували воєнні наради в Квебеку, зібралося 350 урядовців Обєднаних Держав на нараду, як вести практичну допомогу в освободжених краях під проводом Адміністрації Ріліфу й Регабілітації Обєднаних Держав ЮНРРА. Начальний директор Герберт Лімен потвердив вістку, що представники Юнри поїдуть незабаром до Москви, щоб нарадитися із советськими урядовцями над розміром допомоги для країв Східньої Европи. Між делегатами Польщі й Росії йдуть переговори, як допустити допомогу на польські землі через територію советської Росії, бо наразі до Польщі не можна дістатися куди інакше, як лише через Росію.

Трудноші виходять теж через постанову на нарадах в Атлантик Сиіті, що Юнра має давати допомогу і для бувших ворогів.

Чутки, що Гітлер просить Росію мира

СТОКГОЛЬМ. — Швайцарський кореспондент шведської газети „Морген Тідніґен" каже, що він знає з авторитетного німецького жерела, що Гітлер попросив через посередника Росію за мир. Німеччина каже, що вона готова відкликати свої війська з Фінляндії й Балкану, задер[illegible]алкані тільки економічні звязки та пристати на німецько-російську демаркаційну лінію, встановлену в 1939 році.

За тими самими чутками, Японія зо свого боку попросила Росію бути посередником між Японією й Америкою та Британією.

ГІТЛЕР ГОТОВ ДО УТЕЧІ

СТОКГОЛЬМ. — З Німеччини приходять сензаційні донесення про Гітлерові приготовання до втечі з краю. Вістку передало трьох людей, що недавно були в Німеччині як представники одної держави, що щойно недавно зірвала з Німеччиною. Вони кажуть, що як тільки Німеччина остаточно програє війну, Гітлер утече з неї підводним човном, спеціяльно збудованим на цю евентуальність. Цей човен може відбути дорогу 20,000 миль, не набираючи нових припасів топлива. Він відай буде пробувати дістатися до Японії.

У Німеччині зростає терор Ґестапа. Він звертається передусім проти тих усіх, що на випадок розгрому Німеччини могли би перебрати владу й створити коаліційний уряд.

РОСІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ЕСПАНІЇ ЗІРВАТИ З НІМЕЧЧИНОЮ

МОСКВА. — Советська преса домагається, аби Еспанія й Портуґалія зірвали взаємини з Німеччиною. Журнал „Червона фльота" каже, що Еспанія далі помагає „німецьким фашистам".

ЧУТКИ ПРО ХОРОБУ ПЕТЕНА

ПАРИЖ. — Місцеве радіо подало вістку, що маршал Петен нагло захорів на якусь дивну недугу.

У Франції кружляють вісти, що французьке підпілля видало проти маршала присуд смерти.

БРИТІЙЦІ ОСТЕРІГАЮТЬ НІМЦІВ

ЛОНДОН. — Британське радіо остерігало німців, що як вони не будуть помагати аліянтським військам визволити їх з ярма нацизму, то Німеччина не має більше права бути державою.

ВИБОРИ В ШВЕЦІЇ

Тимчасові обчислення голосів, відданих підчас виборів до шведського парляменту, що відбулися в неділю, показують, що соціял-демократи втратили 19 місць. Вони все таки задержали більшість, вибравши 115 послів.

В НАПРЯМІ НА БЕРЛІН. Аліянтські війська вже бються з націстами на німецькій території, себто на тій землі, до якої, як запевняв Гітлер націстів, Аліянти ніколи не дійдуть. На образку бачимо велику американську гармату, що іде займати нову позицію вже на німецькій землі. Це з славної Третьої Армії ген. Патона.

АМЕРИКАНЦІ РОЗБИВАЮТЬ ЛІНІЮ ЗИГФРИДА

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКИХ ЕКСПЕДИЦІЙНИХ СИЛ. — Повзи й піхота Американської Першої Армії вже розбили в кількох місцях ославлену німцями Лінію Зигфрида, на котру німці покладалися як на певну оборону західної границі Німеччини.

Перший такий пролом зроблено коло міста Столберга, 6 миль на схід від Аахену, а 36 миль від Кельну. Війська, що доконали цього пролому, мали різні тайні засоби. Другий пролом зроблено коло Ейпена; там американці зараз взяли Ламерсдорф, 2 милі поза Ретгеном. У кількох місцях вони стрінулися з фальшивими заборолами, крізь котрі повзи проїзджали без перепони, як тільки це відкрили. Назагал ворог ставив багато слабший опір, як цього наступаючі війська сподівалися.

20,000 НАЦІСТІВ ЗДАЄТЬСЯ В ПІВДЕННІЙ ФРАНЦІЇ.

БОЖАНСІ. — Через цілий день німецькі війська, захоплені на полудне від ріки Льоари, машерували до цього міста, аби тут скласти свою зброю й піддатися Американській Девятій Армії. За пів дня здалося в цей спосіб 15,000; сподіваються ще 3 до 5 тисяч. Це була одна з найбільших аліянтських перемог від початку інвазії.

Німці здалися без утрати одного американського вояка. Діла довершив американський командант, генерал Роберт Макон. В імени німців переговори за здачу перевів генерал Ерік Елстер. Перед здачою німецький генерал видав до військ заяву, в котрій зложив усю вину за свою здачу на німецький генеральний штаб, котрий забрав від нього ті відділи, що були готові до бою.

ВЕЛИКУ ПАРАШУТОВУ АРМІЮ ВИСАДЖЕНО В ГОЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Аліянти висадили над дельтою ріки Рену в Голяндії велику парашутову армію, наміряючи видно цим маневром обійти праве німецьке крило та відкрити північну Німеччину для аліянтської інвазії.

Англійські панцирні дивізії поспішають Голяндією на зустріч військам, спущеним з повітря. Аліянська команда не каже, де спущено війська; Берлін подає, що коло Ніймеґена, 3 милі від німецької границі. Парашутові війська не дожидаючи приходу повзів, пішли в атаку на німців.

АЙЗЕНГОВЕР ВЗИВАЄ ДО ПОВСТАННЯ.

ЛОНДОН. — Рівночасно, як на Голяндію вислано літаками парашутові війська, генерал Айзенговер видав радіом заклик до голяндців повстати проти окупантів. Він заповів, що година їх визволення вже не далеко.

Рівночасно голяндський уряд у радіовім заклику до населення заповідає, що він вернеться до краю при першій нагоді.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ДОБУЛА ПРАГУ Й БОМБАРДУЄ ВАРШАВУ.

ЛОНДОН. — Берлін доносить, що червона армія й польські війська, з ними союзні, заняли вже східне передмістя Варшави Прагу та бомбардують з неї саму польську столицю.

Берлін теж доносить, що червона армія находиться вже на віддалі 15 миль від Риги, столиці Латвії.

НАЗРІВАЄ ФІНСЬКО-НІМЕЦЬКА ВІЙНА.

ЛОНДОН. — Фінці є сильно обурені на відступаючих німців, котрі палять фінські села без мілітарної потреби, а з простої люти на фінців за те, що вони покинули Німеччину. Між фінцями й німцями, кажуть донесення, існує справжній стан війни, хоча фінський уряд формально війни ще не виповів. Це одначе може наступити кожної хвилі.

АМЕРИКАНСЬКА ІНВАЗІЯ ОСТРОВІВ ПАЛАВ.

ПЕРЛ ГАРБОР. — Американські війська 81. дивізії піхоти висаджено в суботу на Анґорі, південному острові групи Палав, що до війни була японською посілостю й лежить на схід від Филипинських островів. Висаджені війська заняли негайно північно-східну третину острова й посунулися на ворога, не стрічаючи з його боку більшого спротиву.

Зате війська, висаджені попередно на острові Пелелію, що лежить у тій самій групі, натрапили на рішучий спротив ворога, але його перемогли й заняли летовище.

АМЕРИКАНЦІ НИЩАТЬ ВЛАСНУ ПОВІТРЯНУ БАЗУ В КИТАЮ.

КУНМІНГ (Китай). — Поважні японські сили підійшли так близько до Квейліну, столиці китайської провінції Квангсі, що американці знищили власну повітряну базу коло Квейлина, аби не дати їй служити японцям.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Забезпечення меншин, чи границі

Микита Хрущев, як президент Української Совєтської Републики підписав угоду з Едвардом Осубкою-Моравскім, предсідником Польського Комітету Національного Визволення, про переселення українців з Польщі на територію України та поляків з території України до Польщі. Виходило би з неї, що як після остаточного розмежування майбутньої Польщі й України на території України найшлибся люди, які не хотілиб жити на Україні, а волілиб жити в Польщі, вони малиб мати право переселитися в Польщу, а так само люди, які по остаточнім начеркненню польсько-совєтської границі не мали би охоти жити в Польщі, малиб мати право виселитися на Україну.

Угода по суті є спробою розвязати питання державних границь, де населення під національним зглядом так перемішане, що якби границею не черкати, все по кожному боці ще лишуться національні меншини.

Думка розвязання цього питання через переселення людей через границю не нова, та справжня вартість цього засобу в данім випадку буде залежати від того, як цей плян на ділі буде переведений.

До цього первісного питання приходить тепер ще інше питання, а саме різниця між двома державами щодо устрою державного й суспільного. Внаслідок цеї різниці моглоб таке трапитися, що українець, якому прийшлобся жити під Польщею, міг би не любити бути під польською владою; він може волів би вийти з Польщі, якби не жаль йому було лишити приватної власности. Угода, як це виходило би з перших донесень, мала би на цілі забезпечити таким людям навіть під совєтською владою право до приватної господарки.

Справа масового переселення комплікується ще третьою умовиною, а саме коштами. Переселення потребує гроша, якого малоземельний або безземельний часто не може дістати. Угода показує, як такі переселенці малиб дістати допомогу на переселення.

Угода має крім цього ще [illegible] політичні цілі, про які в ній не говориться. Наприклад це, що угоду підписує представник Польського Комітету Національного Визволення, є ударом по польськім уряді в Лондоні. Це ще одна подія, яка ставить той уряд перед доконаний факт. Чим більше таких фактів, тим важче буде лондонському урядови добитися назад позиції уряду. І це що угоду підписує не представник центрального совєтського уряду, але представник осібного українського уряду, теж ослабляє позицію польського уряду в Лондоні. Та за це польський уряд може винувати хіба себе самого: чейже він мав нагоду зробити щось так само політичне, якщо не ліпше.

Угода має на ціли одночасно ще перепачкувати рішення справи польсько-совєтської границі. Як на основі цеї угоди вже справді попересувається більше число людей з Польщі на Україну й з України в Польщу, то потім польському урядови буде важко повалити цю лінію, яку при такому переселенню прийметься за польсько-українську границю. Навіть, якби той уряд справді мав відповідну силу, аби цю границю повалити, то й тоді вже йому буде це багато важче зробити. Маємо отже й в тому випадку утверджування совєтами границі при помочі повного використання догідної мілітарної ситуації.

Свобода преси передумовою спокою у світі

Недавно тому було висказане та тій сторінці помічення визначного американського журналіста в справі голоду в Україні в 1932 році, в якому піднесено, що якщо булаб тоді свобода преси в Совєтах, то є неможливе, щоб такий голод міг був повстати, а якби і повстав, то люди в Совєтах і поза ними булиб взялись за ратункову акцію і вратували від смерти міліони людей, що впали жертвою цього голоду.

Ось це помічення характеризує чи не найкраще велике значіння свободи слова, зокрема свободи преси. І тому саме треба повитати ось той сильний сучасний рух, що то прямує до цього, щоби всюди, по всіх краях, запанувала по війні повна свобода преси і свобода щодо передачі новинок, як і повна свобода доступу до джерела тих новинок. Іншими словами іде про те, щоби по війні була дана журналістам змога діставати всюди правдиві інформації, та щоб можна було їх без перешкод різних цензур далі передавати, себто до тих часописів, до яких вони дописують, та щоб такі вісти могли бути без перешкод друковані.

Фктом є, що до війни годі було дізнатись правди про те, що діється в тоталітарних державах, бо в них уся преса була під контролею і цензурою. Були контрольовані теж і ті відомости, що їх пробували висилати з тих країв чужинецькі кореспонденти. Не давано теж тим кореспондентам змоги провірювати те, що передавано новинкарськими агенціями, які наділі не були чим іншим, а тільки агенціями державних бюр пропаганди. Ось такий нездоровий стан причинився в многому до вибуху теперішньої світової війни і многих інших нещасть.

Колиж тепер думається над тим, як запобігти новій світовій заверусі, то цілком природно, що треба думати і над тим, щоби не допустити в будуччині, щоб світ був знов дурений тою чи другою пропагандою, що закриває правду, а поширює брехні. Ось ця справа вже опинилась навіть і в американськім конгресі, де її вже сформовано в резолюціях конгресмена Фулбрайта, демократа з Аркенсо, та сенатора Тафта, републиканця з Огайо. Що більше, ось ті резолюції покриваються з тим, що думає про цю справу департамент стейту. А це останнє дуже важне, коли глядіти на справу з того боку, що ґарантія свободи преси і радія повинна би ввійти в повоєнні мирові договори. А саме таке мають на думці згадані внескодавці.

Очевидно, що справа та по розгромі Гітлера і націстів не натраплялаб на ніякі більші труднощіш якби не оставалась і по війні тоталітарна Росія, яка такої свободи не визнає. Як це дасться наладнати, над тим дуже ломлять собі голови. Та одне ясне кожному, що якщо такої свободи преси не буде по війні всюди, у всіх краях, то й не буде теж і найпевнішої забезпеки мира.

З української преси

Вже пора і нам заговорити!

В канадійськім „Новім Шляху" читаємо на тему „Що нам робити?" такі завваги та міркування:

* * *

Українське суспільство в Канаді й Америці бере чинну участь в цій війні. Звиж сто тисяч наших хлопців пішли до американської та канадійської армії. Майже всі вони відважно й хоробро зводять бої з ворогами. Тисячі з них уже віддали своє життя в цій війні. Багатьом ще прийдеться його віддати. Сотні тисяч інших помагають їм своєю працею виграти цю війну. Ночами й днями працюють вони по фабриках і фармах лише тому, щоб постачити на час зброї, амуниції і харчів тим, що кривавляться на полях боїв. Значить, що всі українці, так у Канаді, як і Америці, нарівні з іншими народами виконують чесно й совісно свої горожанські обовязки супроти тих країн, що стали для них батьківщиною. Так наші сини, брати й сестри, як і ми самі не хочемо якоїсь окремої заплати за наші жертви, труди й працю, бо не відрізнюємо себе від інших громадян. Як і інші, взяли ми на себе ці обовязки добровільно, тому, що повірили кличам, що ця війна ведеться за те, щоб після її закінчення всі народи могли осягнути вільне й від нікого незалежне життя. Ми, як і всі інші народи Канади й ЗДА, вірили, що при помочі наших спільних зусиль перемога буде по нашій стороні, а з нею і прийде воля для всіх тих, що довгими роками терпіли насильство ворожих окупаційних армій.

Завдяки нашим спільним зусиллям Велика Британія й З. Д. А. війну виграють. Але чим ближче до її закінчення, то тим менше чути про ту справедливість для всіх поневолених народів, в імя яких і починалася ця війна. Чому воно так — ми не знаємо, але зате знаємо, що інші менші народи організовано домагаються від великодержав права на самостійне життя. Одинокими в цьому випадку являємося ми, що від самого початку війни давали все, включно з нашим життям, але тепер коли великі держави радяться, а менші домагаються, ми сидимо з заложеними руками й затуленим ротом як у Канаді, так і Америці. Це для інших може виглядати, що справді нашому народові не потрібно помочі, бо йому живеться добре. Та так воно не є. Якщо порівняти кривду інших народів із кривдою нашого народу на його прадідних землях, то наш народ терпить найбільші страхіття, лиш про них „ніхто" не чує, бо так Німеччина як і Росія не дозволили нікому з посторонніх людей приглянутися цій кривді. Отже так є, що й тепер нашому народові не можна сказати перед світом, що його найкращих дітей стріляють кожного дня у тюремних мурах московські „визволителі". Тому за них ми ось тут на вільній канадійській і американській землі мусимо голосно сказати цілому світові, що наш народ ще не визволений, що він трактований гірше звірят у той час, коли представники трьох великодержав радяться над тим, як запобігти агресорським війнам набудуче.

Як канадійці і американці, ми післали своїх синів, братів і сестер на цю війну, щоб вони здобули волю для всіх поневолених народів, отже в тому випадку й для українського, бо він довше в неволі за всі інші народи. Наші сини, брати й сестри зараз уміраають на полях Франції і Бельгії за волю французів і бельгійців. Завтра будуть вони вмірати за волю голяндців, а може норвежців і данців. Також вони будуть умірати за сербів, хорватів, чехів і греків. Отже коли можуть вони вмірати за волю тих народів, як канадійці і американці, то чому не можуть вони вмірати за українців? Чим саме український народ є гірший від інших народів? Ми скажемо, що нічим і тому така продумана теорія для нашого „спання" є сьогодні не виправдана. Ми, як канадійці й американці, маємо право радитися ось тут на тих землях, як здобути на своїх землях вільне життя не лише від Німеччини, але також і від Москви, Польщі та Чехії.

На таку працю прийшов саме тепер догідний час. Не ждім, щоб нас повідомили інші, бо цього ніколи вони не зроблять. Розпучливе життя нашого народу під російською окупацією аж забагато говорить нам, щоб ми на вільних землях Канади й Америки всі зїхалися поставити домагання великим потугам від імені нашого народу, який страдає в неволі тоді, коли всі говорять про волю для всіх поневолених народів. Якщо інші це роблять і їх слухають, то коли ми в розумний та орґанізований спосіб поставимо свої домагання, то й нас послухають... Коли канадійські й американські українці тепер цього не зроблять, то в очах цілого світу вони перестануть існувати. В теперішню пору маємо ми в Канаді й Америці потворені відповідні тіла, на яких і спочиває той важний обовязок заговорити голосно про волю для українського народу на його землях. Їх думки й домагання знайдуть піддержку не лише серед міліону людей українського походження в Канаді й Америці, але також і серед інших народів, які люблять і цінять волю.

Союз Визволення України.

Канадійський український релігійний двотижневик „Світло" з 1. вересня 1944, пише таке:

* * *

Не було ще такого Божого обявлення ні таких знаків на небі, що Бог хоче знищити українську націю.

Але було вже досі багато таких знаків на українській, а навіть і на чужій землі, що за долю готують нашій рідній українській нації — большевики.

Тепер, коли большевики займили майже всі українські землі, від того безбожницького інтернаціоналу ми не можемо надіятись ніякої волі, ніякої пощади.

Та ми, українці, віруюча, християнська нація. Ми можемо бути засмучені, та не можемо піддаватись безнадійности, розпуці.

Навпаки. Саме тепер ми повинні оживити в собі якнайбільш святу надію на Боже милосердя. На Божу поміч, Бо „де біда найбільша, там Божа поміч найближча".

Одночасно всі ми, що розуміємо траґічне положення українського народу, повинні створити один великий, усенародній — Союз Визволення України.

Нам не треба записуватися в членську книгу того Союза, але нам треба всім навернутись щиро до Господа Бога й одночасно, з глибини душі, молитися сердечно кожного дня святим благанням за волю України, аж до того дня, коли по всіх церквах вільної української землі над Дніпром і над Дністром і в Карпатах принесуть наші владики й священики Святу Жертву — по[illegible] волю й державу. Нехай плине тепер наше благання до Бога, нехай по церквах відправляються Служби Божі, як благальні жертви за кращу долю українського народу! Щоб за Божою ласкою всі великі керманичі світу, що рішатимуть про його повоєнну долю, признали українській нації — на прадідній українській землі — Незалежну Українську Державу. Бо тільки тоді можуть справдитись слова велико-державних провідників про оборону християнства й демократії, про волю народів, справедливість і мир.

Нашою вкладкою до Союза Визволення України нехай буде наша праця й майно, наше здоровля й життя. Чого треба для тієї великої справи, що можемо дати — нехай кожний буде готовий принести в жертві. За волю України. Такий час настав для 45 мілонів українців...

Ми не стаємо зо зброєю в руках, щоб боротись за волю України. Але нехай за нас промовить перед Канадою, Америкою й Англією вірність і жертва тих багатьох тисяч українських вояків, що в рядах канадської й американської армії пішли на боєвий фронт.

А як на мировій конференції не зможуть промовити українські уста, нехай промовить за ввесь український народ, за його кривду та за його право, та українська кров, що її за справу аліянтів пролили українські вояки, громадяни Канади й Америки.

Така наша нація. Така наша справа. Такий наш — Союз Визволення України.

В цю хвилину нашої тужної задуми доходять до нас із нашого рідного Львова архієрейські слова митрополита Андрея, що вітає свій народ великоднім привітом — побажань і молитов: „Нехай вони ідуть до Вас, нехай занесуть Вам благословення, любов, память... Нехай окружать Вас усякими небесними добрами й усякою поміччю Божої благодати в дочасних справах. Нехай за всемогучим Божим Провидінням принесуть Вам потіху в усіх Ваших терпіннях і хрестах, нехай додадуть Вам сили до тяжкої й прикрої боротьби життя. Нехай кріплять Вашу надію в ліпші часи."

Дай, Боже, нашій українській і кожній іншій нації діждатись уже скоро цих кращих часів, коли то люди розєднані тепер війною, назвуть щиро Бога своїм Отцем, а себе братьми в Христі!

Богові і чортові.

В канадійськім часописі „Український Голос" з 13. вересня 1944 є під повищим наголовком відповідь нюйорському „Громадському Голосови" на те, що цей часопис „образився", що скритиковано його політично - москвофільський напрям. З цеї відповіди подаємо отсе:

* * *

„Громадський Голос" ручить, що він не є проти самостійности України і за панування Москви над українським народом. Це досить цікаво почути, бо читаючи його останніми часами, можна було винести трохи інакше враження. Певна річ, що він довший час про це не згадував. Колиж хтось в щось вірить, але старається про це не говорити, то вже тим самим дає причину до підозріння, що він в те не вірить. А в теперішню пору скаженої московської пропаганди проти самостійности України неспасеного гріха перед Україною допускається кожний, хто вірить в те, що вона повинна бути самостійна, але — мовчить. Та „Громадський Голос" не тільки мовчить про самостійність України, але й час від часу прилучує свій голос до виття московських гієн проти тих українців, які тільки пригадують світові, що є на світі Україна та український нарід, котрому належуться в світі такі самі права, як другим народам.

Пояснює „Громадський Голос", що він в цей спосіб тільки відмежовується від „інтриги". Він і приповідається, що навіть слово „Україна" є для деяких людей „інтригою". Виходилоб, що для відмежування себе цілком від „інтриґи" на місці є навіть від слова „Україна" себе відмежовувати.

„Громадський Голос", видна річ, потішає себе, що він щось ліпшого від „збанкротованих, або здитинілих емігрантських політиків", бо він дійшов до того, до чого дійшла проста баба, яку Руданський висміяв в одній з своїх співомовок. Ця баба, зайшовши до церкви, ліпила свічки перед святими, а коли дійшла до образа св. Микити, що колов чорта, то одну свічку причепила перед Микитою, а другу перед чортом. На питання, на що вона таке робить, баба відповідала: „Хто знає, де прийдеться по смерти вікувати. Може прийдеться до пекла піти, а тоді добре і там приятеля мати". Ця баба мабуть з такою самою погордою глядила на всіх тих, що свічки перед чортом не ліпили, як редактор „Громадського Голосу" глядить на „збанкротованих, або здитинілих емігрантських політиків". Та нам здається, що далеко більше збанкротованим та здитинілим політиком показуєтсвя той, хто наслідує хитру бабу, яка хотіла і в пеклі приятеля мати.

Чи знайшла баба приятеля в пеклі, Руданський не пише, але знаємо про хитрих малоросів, що сподівалися здурити кацапа і світили йому ще більше свічок, як „Громадський

(Докінчення на стороні 3-тій)

ОЛ. ЛУГОВИЙ. Права автора застережені.

В КІГТЯХ ДВОГОЛОВОГО ОРЛА

ПОВІСТЬ З ЧАСІВ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ

У двох частинах

(Перший том трильоґії „Огнем і Кровю")

49)

Мати усміхається крізь сльози, цілує і голубить його. Каплі сліз падають йому на уста. Солоний смак розжалоблює дитину; плаче разом з матірю, сховавши лице на її грудях.

Образ матери блідне і зникає. Насувається темрява. І з тієї темряви чується йому гострий голос директора, остзейського барона якоюсь смішною московщиною:

— Єслі ві путете і тальше тружить с музиками, ві путете прогнані с наша школа с вольчі білет... Шесное слово творянина...[38])

На хвилю опритомнів, увесь горить. В грудях страшний огонь. Хтось злобний рве і шарпає, припікає розжареним залізом його наболілі легені. В голову бють сотки важких молотів. Хоч би каплю води, цей огонь спалить його. Сухим язиком проводить по губах і затискає зуби. Пальці судорожно впиваються в дерня, нігті здираються, але болю він знов не чує. Старається розлягнутися, хоче пити...

Води... води...

Аж ось проходять хмари, небо покривається величною загравою. Вона побільшується, яснів, охоплює увесь небозвід. Він лежить на зеленому килимі. Довкола море пахучих, небачених квітів; квітки схиляють короновані головки до нього. Грає звідкись ніжна, сумна мельодія. Він жадібно вслухується — цеж пісня, що її співала мати колись. Мельодія та сама, слова зовсім відмінні. Прислухується, хоче слова перейняти. Спів устає. Натомісць громами лунають слова:

— І повстане нарід на нарід і царство на царство і много праведних згине за Імя Моє.

Він не розуміє... Голос жіночий. Не розуміє звідки взялася заграва, мусить десь горіти. Оглядається. Горить земля! До неба піднимаються огненні велетанські язики. Огонь палає, розростається, захоплює все ширші обрії. Охоплені пожежею люди сновигаються, крутяться в огненому перстені, кидаються в одну, в другу сторону, та скрізь загороджує їм дорогу грізна огненна стихія. Вони не відважуються вирватися з перстеня, не стараються огонь вгасити, нехай своїми тілами. Збиваються в купу, товчуться і гинуть всі наче отара худоби. Слабодухи... Все одно гинути, чиж не краще згинути визволяючись?...

— Це війна! — проноситься в замираючому мізку. — Це те „добро народу", під гаслом якого ведуться всі війни у світі.

Картини міняються мов у калейдоскопі, periриваються чорними плямами. Він, житель землі, літає у всесвітних просторах. Над ним чорний безкрай, усіяний мерехтючими точками. Під ногами чорні хмари заслонюють землю. Хмари розпливаються і він бачить її — нужденну краплинку, залиту червоним сяєвом. Смішно стає, що земля займає таке невидне місце у всесвіті. Адже живуть там тисячі міліонів людських істот, думають, що вони щось значуть, щось знають... Якіж нікчемні, дрібненькі всі ті їхні клопоти і війни, погоння аз вдоволенням, їхні погляди і ідеї. Вониж зникнуть разом з ними...

І знову темна ніч окутує його. Лежить нерухомо, ледви чутно постогнуючи й широко відкритими очима вдивляється у похмуре небо.

Здається, лежить він над безоднею, на похилій, вузонькій наче дошка плочині. Над головою величезне колесо, привязане ниткою до скелі. Боїться, — нитка урветься, дошка може посунутися й він впаде у безвісті. Лежить спокійно адже від спокою залежить його життя. Колесо починає крутитися, він повільно посувається вниз головою по безконечній параболі. Посуватися так приємно, колиб не страх, що впаде. Нараз щось тріщить, заломлюється. Встигає вхопитися руками за край дошки. Дошка не видержує тягару й ломиться. Він летить, мучиться у вижиданні невідомого кінця. Летить у безодню.

Образ міняється.

Він у дома, вертає від сусідів. Входить до просторої діточої кімнати. На килимі лежить дружина з дітьми, щось їм розказує. Діти не зводять очей з матери: доня положила кучеряву головку на її коліна, хлопець лежить напроти, обнявши рукою Дружка, його любимого вовкодава. Слухають уважно, щоб не пропустити хоч одне слово. Навіть Дружок застиг у позі величного спокою, наче золотий лев асирійських королів, гордо підняв голову і також здається слухає. Родинна ідилля навіває і на нього спокусу, отак, по хлопячи, простягнутися у весь зріст на килимі. Хвилю бореться з собою; адже він строгий військовий комендант... Але не видержує. Лягти не вспів. Заломлюється підлога, дружина й діти падають у пропасть. За ними скаче він, хоче рятувати, та не находить їх.

І знову міняється образ.

Ходить по кімнаті. За ним слід у слід ходить Дружок і все поглядає на двері підозріло. Двері відчиняються і входить... дружина, але ні... Якась незнайома дівчина з холодними наче смерть очима. Дружок загарчівши кидається на неї, валить з ніг і впивається зубами в її горло...

— Покинь, — кричить він. — Покинь, Дружок! — Сам старається відорвати небезпечного пса. Незнайома встає.

— Хто ви? — трівожно питає він.

— ... твоя дружина... — гостро відрубує вона. Вражає різкий голос незнайомої. — Прожени пса! — наказує. Дружок втікає заскавулівши. Йому страшно робиться, але заперечує:

— Ти не моя дружина... Бачу тебе вперше...

(Дальше буде).

[38]) Наколи будете й надалі приятелювати з мужиками, то будете прогнані з нашої школи з вовчим білетом. Чесне слово шляхтича.

ВІД УКРАЇНСЬКОГО АМЕРИКАНСЬКОГО ДОПОМОГОВОГО КОМІТЕТУ

Після закінчення першої світової війни, „Краєвий Комітет Допомоги Голодній Україні" з підписами соток визначних українських діячів, видав у Львові відозву, яка звучить (в части):

„Велике горе постигло українську землю. Розлилось воно морем сльоз і крови від Сяну по Дон, від подільських болот по Чорне море. Навіть в найтажчих хвилинах народного життя гола дійсність не була така невблагано жорстока, пропастно безвихідна; смертельно жахлива. Ціла Україна сьогодні уявляє собою саме дно дантейського пекла, стогне важким стогоном болю, конає в голодових муках, а пошести — тиф і холера брудним смертельним покривалом сповивають наших братів і сестер.

„Щасливіші" годувалися всякою падлиною, аж вкінці сталася річ найстрашніша: в нашій Україні зявилося людожерство.

„Закликаємо Вас всіх, синів і дочок одного Народу, тут і там за океаном, у вільній землі Вашингтона, сповнити перший національний обовязок діяльної любови брата, а одночасно благородний людяний вчинок і негайно поспішити з допомогою голодній Україні. Мусимо під загрозою прокляття історією і нашими нащадками напружити усі свої сили, мусимо розвинути якнайбільшу акцію, мусимо нею обняти всіх членів нації без винятку, мусимо піднести наше національне почування до ступня релігійної, молитовної екстази, а нашу щедрість до найдальших границь спроможности, щоби з челюсти смерти вирвати вмираючих, щоби з мутних хвиль зневіри вратувати потопаючих, щоби кинути їм ясний промінчик надії на життя, а нам самим стати людьми в повному того слова зрозумінні перед маєстатом Нації і Людськости".

Знаємо, що теперішна війна з „обсмаленою землею", літаками, тенками вже нанесла і ще несе більше жертв, голоду і каліцтва як перша світова війна. Розпучливі, благаючі голоси помочі жадають від нас створення постійнбго, сильного Українського Допомогового Комітету, який підчас і довгий час після війни мігби нести поміч жертвам війни там в старім краю і збігцям, які без засобів опиняться навіть тут в Америці. На кожний випадок нам треба приготовитись до великих жертв, бо такі заклики ратунку, як вище наведений від „Краєвого Комітету Допомоги" будуть напливати до нас дуже скоро і часто. Американські українці мусять виповнити ті ідейні, допомогові завдання супроти свого рідного брата.

Організації і одиниці повинні негайно стати членами Українського Американського Догомогового Комітету. Адреса є така:

UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
847 NORTH FRANKLIN STREET
PHILADELPHIA 23, PA.

Уважаємо, що велика часть нашої організаційної народної праці повинна під цю пору обернутись в русло допомогової акції, яка при співучасти усього українського громадянства безсумнівно обітре неодну сльозу нашим бідним братам і сестрам.

За Український Американський Допомоговий Комітет:

Д-р Павло Дубас, секр.

ЩОБ СПОВНИТИ ЯКСЛІД ОБОВЯЗКИ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ТО НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАЛЕЖАТИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, БО ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА БЛИЗЬКИХ ЗНАЙОМИХ.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

З української преси

(Докінчення зо сторони 2-гої)

Голос", та що з того? Прийшов час, що саме слово „Україна" кацап хотів вважати за „інтригу", отже взяв раба Божого, поставив „под стєнку" і тільки „плі!" тай вже по малоросійських хитрощах. Як би п. редактор „Громадського Голосу" пошукав трохи в своїй власній памяти, то відгребав би память про своїх особистих приятелів, що пішли з світа в такий спосіб. Чи тепер він хоче сам за ними піти, чи других хоче на таке післати, не знаємо, але знаємо, що це небезпечний шлях. З бідних еміґрантських політиків легко собі глузувати, можна називати їх і збанкротованими і здитинілими, але краще бути збанкротованим і здитинілим та чесним, як незбанкротованим і нездитинілим — хрунем.

Україна була і буде „інтриґою" так довго, поки не стане незалежною й самостійною державою, або настільки незалежною й самостійною, як і всі інші країни, заселені одним народом. Україна тоді перестане бути „інтриґою", коли стане політично рівна з Росією, Польщею, Німеччиною, Францією, Анґлією. Як довго вона такою не стане, завжди злодій, що з неї користає, буде кидати проти неї наклеп, що вона є „інтриґою" якогось іншого злодія. І підозріння, що Україна — це інтриґа, тим довше і тим сильніше буде держатися, чим більше хитрі малороси будуть ховатися з своїм бажанням бачити Україну вільною й незалежною.

„Громадський Голос", що має претенсії до радикалізму, до поступовости, до демократії і свободолюбства, промовчує те, що він за самостійністю України, аби не стягнути на себе підозріння, що він вмішаний в якусь українську „інтригу". Аби відвернути від себе увагу, він навіть поспішиться також кинути каменем на брата-українця, якого Москва назве зрадником та „німецьким агентом" тільки тому, що він навіть в теперішню пору не боїться голосно сказати, що він за Вільною Україною. Сторінки „Громадського Голосу" присвячені на те, щоби цькувати на українців, яких єдиною провиною є те, що вони не вірять, що українському народови буде добре під московським ярмом.

„Українського народу ці люди не бачуть" — вигукує драматично „Громадський Голос". А де він сам бачить український нарід? Ось його власні слова про себе: „Бачить діла українського народу у перемогах Червоної Армії, в завзятті українських партизанів..." Певна річ, що є українці і в червоній армії і між партизанами. Вони є також в американській армії і в канадійській армії. Але є вони й поза арміями. І наскільки відомо, є вони також в концентраційних таборах та при тяжких примусових роботах по усіх просторах Росії. І по концентраційних таборах та примусових роботах є їх більше, як в червоній армії та між партизанами. А кілько їх погинуло по концентраційних таборах та примусових роботах! Через що вони погинули? Переважно через те, що вони були активні в громадськім життю, були більше свідомі і тим самим для Москви більше небезпечні. Як були між українцями якісь люди, що могли говорити в імени українського народу, то якраз вони були ними. Їх голос — як що віримо в демократію — є бодай в такій самій мірі голосом народу, як і голос вояків та партизанів. Одначе й голос вояків та партизанів до нас не доходить. Доходять до нас тільки голоси вишколених і платних урядом російських пропаґандистів. І „Громадському Голосові", що має претенсії до радикалізму, демократії та свободолюбства, подобається якраз голоси вишколених, платних російських пропаґандистів приймати за — голоси українського народу. Чи може бути ґірший глум з українського народу?

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КУТОК МОВИ

Пан, Пани і Паньство.

В кожнім культурнім народі є приняті й засвоєні правила титулувати другу чи трету особу пан, пані, Mr., Mrs. і так далі. Але титулувати якусь родину „паньство", то, здається, того звичаю нема в жаднім народі, крім поляків.

Від якогось часу почало це слово, або титул родини, зявлятися в українських часописах: напр., „зробили несподіванку паньству Боднарів".

У грецькій мітольоґії згадується про бога Пана. І той Пан був богом пастухів, пасовиск, лісів, дебрів і війни.

В початках словянських держав, а властиво князівств польських, якийсь здібніший чоловік займав якийсь шмат землі, чи території, і ставав паном тої землі, всіх пасовиск, лісів, дебрів, людей і паном війни. Отжеж він був паном, а його територія, чи край його паньство. З того повстала держава, котру поляки, попри назву моцарство, називають паньством. Такий польський князь, чи навіть король, ділив свій край поміж менших панів, а ті ще поміж менших. І всі вони звали себе пани, а свою землю зі селами і з підданими паньство, напр. паньство Заланів, паньство Стратин і т. д. А що поляки люблять малпувати, то всі поляки зачали кликати себе панами і називати родини паньство; паньство Холевеньскі, паньство Подешвеньскі і т. д., аж до абсурду: До ктуреґо жида пані води несє?

В старословянській церковній мові слово „пан" заступає „Господь". Господь Бог—пан Біг. Господь сотвори вечеру, зове раби своя — Пан, Господар справив обід і покликав слуг своїх. Від слова „Господь" в українській мові походить „Господар", „Господарство", замісць паньство. У російській мові „Государ" і „Государство".

Богдан Хмельницький післав сватів до молдавського Господара Лопула.

І таких прикладів можна багато навести, що доказує, що родина не є паньство. Бо коли було би так, то як називати родину по англійськи? Хіба хто таке коли чув, щоби хтось казав State Jones або State Smith? Так ніхто нікого по анґлійськи не називає, але Family Jones, Family Smith і т. д. Правдою є, що і по анґлійськи скажема Jones's Estate, Smith's Estate, але це відноситься лише до маєтку, до землі, фарми, чи що, а ніколи до родини.

Колиж так, то нема найменшої причини називати якусь родину „паньство", бо це абсурд, але треба називати так, щоби нікому назва чи титул уха не разило, то є: Родина Боднарів, Родина Чорніїв, Родина Сороків і т. д.

Слово Пан, Пані, Панна, принято в нас з давних віків. Воно не понижаюче і не шкідливе. Хотяй і той титул можна заступити іншими словами, як: добродій і добродійка, однакож не всі люди є добродіями, бо є й зло-дії, а слово „пан" пасує кожному.

Йосиф Крупка.

(Поданий вгорі допис, котрий подаємо майже без змін і пропусків, порушує стільки питань, мовних і інших, що їх вичерпно порушити неможливо. Обмежимося тому до кількох питань.

При дискусії цього питання треба зовсім поминути факт, що в старинній Греції люди вірили в бога Пана, бо це грецьке слово не має нічого спільного з українським словом „пан", поза чисто припадкову подібність звука. З того факту не можна робити ніякого висновку до цеї справи, як не можна робити висновку про мову з того, що на Україні слово „бреха" означає „брехуна", а в українській іміґрації в Америці „брехою" називають ту частину копальні, де перебирають, чи ламають вугля, або що в Швеції „ви" значить „ні", а по українськи це заперечення.

Думаємо, що дописувач певно не сумнівається, що слово „паньство", чи як кажуть інші „панство", здавна приняте до української мови. Дописувач питається тільки, чи можна цього слова вживати, на його погляд, у новому розумінню на означення родини, себто чоловіка й жінки. Отже кожна мова в світі знає цей процес, що слово, вживане в одному значінню, з часом починає бути вживане й в іншому, а то й в інших значіннях. Буває теж в кожній просто мові, що люди починають уживати якогось слова в новому значінню, йдучи в тому згляді за прикладом іншої мови. Коли люди двох мов живуть близько себе, таке діється зовсім звичайно, і в тому нема нічого неприродного.

Можливо в даному випадку, що українці почали вживати слова „паньство" при привитанню чоловіка й жінки, йдучи за польським впливом. Одначе, це ще не є арґументом проти такого вживання, як не є знову арґументом проти вживання такого слова в польській мові це, що воно прийшло до неї з іншої мови. Річ у тому, що за всякою правдоподібністю цей нахил називати чоловіка й жінку одним словом пішла в поляків від їх сусідів, німців, у котрих такий звичай існує здавна. У німців, наприклад, пана й паню здавна слуги титулували „герфашт", а потім цей звичай перейшов і до інших верств. Від німців цей звичай титулувати одним словом чоловіка й жінку перейшов певно й до інших сусідів; на стільки не помиляємося, переняли від німців його чехи, а від чехів словаки.

Отже коли хто почуває потребу затитулувати одним словом чоловіка й жунку, той певно не поповнить прогріху проти української мови, називаючи їх „паньством". Це, що „паньство" в нашій мові має первісно інші значіння, певно цьому не перешкаджає, як не перешкаджає нам уживати слова „борода" в значінню заросту те, що „борода" означає теж долішню щоку, а деколи навіть пучок трави, а деколи певні ростини. Колиж комусь не підійде під смак слово „паньство", той звісно його не буде вживати, як не буде він уживати слів „пан" і „пані", як вони йому з якихнебудь причин не подобаються.

Колиж уже йде справа за те, чому якісь слова комусь не подобаються, то тут уже не є чиста справа мови, а властиво справа культури, хоча культура тут виявляється в ділянці мови. Тому вартаб сказати дещо й про цю справу.

Упередження до слова „паньство", як до слів „пан" і „пані", у деяких людей існує, і має воно своє джерело в тих суспільних умовинах, серед котрих жили українські люди. Коли в одних людей це упередження сильне, в інших слабе, а в деяких зовсім його нема, то це залежить від тих життєвих досвідів і переживань, які дана людина мала збоку тих, що їх називалося „паном", „панею" і „паньством". Відповідно до цього й людина буде відчувати зовсім виразні почування на звук тих слів, а потім буде до них почувань дорабляти відповідні думки, аби ті почування оправдати.

Ось у дописі шановного дописувача можемо вичитати кпини зо слова „пан" (пан Холевеньскі, пан Подешвеньскі) і насмішка з називання „паньством" людей, які іншим служать. Виходило би з того, що такі титули були би зовсім на місці супроти справжніх панів. Та, як звісно, в людських взаєминах ми не все даємо людині титул тому, що по сутті значіння цього титулу він йому належиться. Титулуючи когось Паном, ми зовсім не хочемо сказати, що він дідич, як не хочемо на українськім весілю сказати, називаючи молодого чоловіка князем, що він має своє князівство, а називаючи іншу людину старостою, що він начальник повіту, як не хочемо там сказати, що людина, котрого ми називаємо дружбою, є членом князівської дружини. І коли ми по анґлійськи називаємо когось „Мистером", що є тільки перекрученим „Мастером", то не значить, що ми його слуга, а він наш пан (майстер). Це все просто титули чемности, які не мають зовсім навіть натяків на своє первісне значіння.

Про це, як це так діється, що вони це первісне значіння втратили, можна багато писати. Американський психольоґ Вилйем І. Томас, у своїй книжці про первісну культуру, порушує мимоходом це питання, коли він показує, як всяке титулування високим титулом затрачує це признання вищого становища, коли людина, якому такий титул надано, віддає другому той самий титул. Через те власне, що в Америці один одного називає „мистером", себто паном, титул „мистер" має в собі не натяк на чиєсь паньство, а на свою службу, себто на вищість одного, а нижчість другого, але якраз натяк на рівність. Подібно діється в Франції, де в протиставленню до Німеччини, людина, аби не повтаряти за кожним разом титулу другої особи в розмові, звертається до неї просто через „ву" („ви"), а та до неї теж звертається в той самий спосіб.

Що з титулами справа є не так у тому, який титул дається, але в тому, чи друга людина „відплачується" тим самим титулом, знає чейже кожний зо свого досвіду. Можна бути чемним супроти другого навіть тикаючи йому, а можна його понижати викаючи. У Швеції наприклад завелося таке, що викаючи людині її ображається, бо людина з титулом, коли „викає", жде від другого, аби йому не викав, а називав по титулі. Отже викається там людям без титулів, а всіх людей з титулом титулується по титулі. Про одну сварку між одним князем і єпископом написано, що князь у гніві став промовляти до єпископа через „ви".

Зрештою, цікаво булоб почути від інших читачів, що вони думають про титулування родини, чоловіка й жінки, паньством.)

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ЛЮДИНА ПОВИННА ВІДПОВІДНО ВІДЖИВЛЯТИСЯ

Кожний раз, як довідаємось, що наші вояки виграли якусь битву, ми повинні скорше і ліпше працювати та робити все, що можемо, щоби помогти американським збройним силам скорше виграти війну. Але щоб так було, то в першу чергу ми повинні відповідно відживлятися. Памятаймо, що людина лиш тоді може добре працювати, коли вона здорова, а вона здорова лиш тоді, коли вміє розумно їсти. Харчеві знавці кажуть, що треба їсти добру, свіжу поживу і у відповідній пропорції, тоді людина буде здорова. Інакше, вона ніколи не буде добре чутися, бо коли спожиті нею харчі не є відповідно зрівноважені, то вона завше відчуватиме голод, умучення і не зможе добре працювати. Її теж скорше чіпаються хороби. Отже, уважайте! Як хочете бути здоровими, то мусите в першу чергу вміти відповідно відживлятися. Людина повинна їсти три рази денно і дивитися, щоби харчі були зрівноважені. Треба їсти набіл, мясо, городовину і овочі. Хто хотів би більше знати про добре відживлювання, то хай пише по інформації до: Бейсик Севен — Вашинґтон, 25, Д. К.

(Передано від Воєнної Адміністрації Харчів).

INVEST IN VICTORY!

Our boys can take the War to the enemy, if we back them up with ships and tanks and guns! But that takes money!

Help your Government to put the tools of war into the hands of our soldiers by purchasing War Savings Bonds and Stamps. And remember . . . just one Bond can't lick the Axis any more than just one gun! It takes millions of Americans buying War Savings Bonds and Stamps every pay day!

Bonds cost $18.75 and up . . . and they pay you back one-third more in only 10 years! Stamps cost 10¢, 25¢, and up . . . soon total the price of a Bond if bought regularly.

Help our boys on the fighting fronts wherever they may be! Buy War Savings Bonds as an investment for yourself and your country.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПІТЬ ЇЙ ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоби заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука — 45 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанки для 2. кляси) М. Матвійчука — 55 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. кляси) М. Матвійчука — 75 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНИК у двох частях. Зладив Ф. Колесса — 75 ц.
ПОЧАТКОВА ҐЕОҐРАФІЯ, написав Степан Рудницький для народних шкіл — 60 ц.
МАТЕМАТИКА, Ів. Андрущенка, практичні поради з аритметики та ґеометрії, опр. — 50 ц.
ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей. — 30 ц.
МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипякевича — 15 ц.
МАЛИЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович — 35 ц.
ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький — 50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:

МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: **диктати, зразки говірок і спис висловів.** Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського знання. Зладив д-р Кость Кисілевський — 65 ц.
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук — 75 ц.

Замовлення слати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

В ПАМЯТЬ 50-ЛІТТЯ ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

НА АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПОЛІ

появилася отсе англійською мовою книжка, якої потреба давалась тут відчувати вже віддавна; зокрема серед нашої тут родженої молоді. Отсею книжкою є науково-літературна праця професора Колюмбійського Університету, Кларенса А. Манінга, про визначних українських письменників, як Івана Котляревського, Григорія Сковороду, Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Василя Стефаника, Михайла Коцюбинського та інших. Є це

UKRAINIAN LITERATURE

STUDIES OF THE LEADING AUTHORS

— BY —

PROF. CLARENCE A. MANNING

Ось та книжка, **вислід довголітнього труду проф. Манінга,** повинна знайтися **у кожній культурній українській хаті** в Америці. Вона повинна дістатись **негайно до всіх важніших публичних бібліотек** по різних американських містах. Вона повинна бути і **по бібліотеках високих шкіл.** А в першу чергу повинна її набути і читати американсько-українська молодь.

Ціна за примірник $1.50

Замовлення слати на адресу:

SVOBODA
P. O. BOX 346. JERSEY CITY 3, N. J.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need botth.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні"робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН

МУЖЧИН
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Дістануть харч і уніформи
Цілий час або частину

ПОМИВАЧІ
ДИШВАШЕРЗ, ПАТВАШЕРЗ
ПОРТЕРИ на день і ніч

Мусять говорити по англійськи
Бонуси — платні вакації
Постійна позиція

Робітники в критичних заняттях мають принести звільнення

SCHRAFFT'S
ГОЛОСІТЬСЯ ЦІЛИЙ ДЕНЬ
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

АБО ГОЛОСІТЬСЯ 5—8 ГОД. ВЕЧІР
1381 BROADWAY (Nr 38 St.) N. Y.

ПОТРІБНО МУЖЧИН
Досвід непотрібний

ЯК
ПОРТЕРІВ
І
РОБІТНИКІВ

ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА

Робітники з важної военної роботи мусять мати доказ звільнення

FEDERAL
TELEPHONE & RADIO CORP.
691 BROAD ST., NEWARK, N. J.

ХЛОПЦІВ І МУЖЧИН
вижче 16 літ
як
Communicators
Carriers
Повний час або кілька годин
Цікава, легка робота
в бизнесовім окрузі
міста Ню Йорку
Голосіться
WESTERN UNION
Room M-5, 60 Hudson St.
near Chambers St., N. Y.
40 Broad St., near Wall St.
127 West 40th St., near B'way
311 Washington St., B'klyn
1265 Bedford Ave., B'klyn

ЧОЛОВІКА ДО КУХНІ
ДОБРА ПЛАТНЯ
Неділі і Сняті вільні
PRESIDENT CAFETERIA
120 EAST 41 ST., N. Y. C.

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

КУХАРОК

Жінок заінтересованих в куховарстві
З домашним або реставраційним досвідом

Добра платня—скора підвишка
Гарний вишкіл в добрій роботі

Треба знати читати
і писати по англійськи

SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.

ДІВЧАТА Й ЖІНКИ
НЕ ТРЕБА ДОСВІДУ
Цілий час або частину

ПЕКАРІ
РОБІТНИКИ В ЦЕНТРІ
В РОБОТІ ПРИ САЛАТАХ
ПРИ СЕНДВИЧАХ
ПРИ ПАРОВІМ СТОЛІ
ПОМИВАЧКИ
КУХАРКИ
ДЛЯ ПРИЛАДЖЕННЯ ДЕСЕРУ
ДЛЯ РОБОТИ В ПРАЛЬНІ

Мусять говорити по англійськи
Дістануть харч і уніформи
Бонус — Платні вакації
Постійна робота
Нагода для авансу
Робітниці в критичних заняттях мають принести звільнення

SCHRAFFT'S
56 WEST 23rd ST., N. Y. C.
Або голоситись 5—8 вечером
1381 Broadway (Nr 38th St), N. Y.

ЖІНОК І ДІВЧАТ
ГОДИННА АБО ЦІЛОДЕННА ПРАЦЯ
ПАКУВАТИ ЦУКОРКИ
або
ПРАЦЮВАТИ В ПРАЛЬНИ
SCHRAFFT'S
56 West 23d St., N. Y. C.

ДІВЧАТ І ЖІНОК
ЛЕГКА ФАБРИЧНА РОБОТА
ДОБРА ПЛАТНЯ
ПОСТІЙНА РОБОТА—3 ШИФТИ
COTTAGE DOUGHNUTS
601 WEST 26 STR., N. Y. C.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ПОТРІБНО ЖЕНЩИН

ДІВЧАТ І ЖІНОК
вижче 16 літ
як
Communicators
Carriers
Повний час або кілька годин
Цікава, легка робота
в бизнесовім окрузі
міста Ню Йорку
Голосіться
WESTERN UNION
Room M-5, 60 Hudson St.
близько Chambers St.
40 Broad St., близько Wall St.
127 West 40th St., близько B'way
311 Washington St., B'klyn
1265 Bedford Ave., B'klyn

ДІВЧАТ ПРИ ЛЯДІ
ПОМІЧНИЦЬ У КУХНІ
МИТИ НАЧИННЯ
УСЛУГУВАЧОК
STERN BROS.
42nd St. & 6th Ave., N. Y. C.
Personnel Office, 8th floor
43rd St. Entrance.

ДІВЧАТ, легка і приємна роб., фабр. косметичних засобів. 40 г. тиж.; добра плат. Harry Broder, 5 E 47 St.

ONE-POINT BLUE TOKENS TO BE DISCONTINUED OCTOBER 1

WASHINGTON. — Discontinuance of the use of one-point blue tokens, effective October 1, was announced by OPA Administrator Chester Bowles.

Removal of practically all canned bottled vegetables and fruit spreads and specialties from the processed foods rationing program on September 17 makes this step possible.

"Future processed foods point values" Mr. Bowles said, "will be set in such a way that most items will have point values in multiples of ten, enabling housewives to use their 10-point blue stamps por processed foods without point change being needed.

OPA explained that, under the new plan, the following points should be kept in mind:

Consumers:

1. Consumers may use their blue tokens just as they have always used them, until September 17.

2. Beginning September 17, retailers will not gige blue tokens to consumers for ration change.

3. From September 17 through September 30, shoppers will be able to spend their blue tokens only in groups of ten. If necessary, during this period, they may pool tokens to make up units of ten. Fewer than ten tokens cannot be used.

4. Hisewives should be sure to use all their blue tokens by September 30, because after that date they cannot use them.

"The plan cannot be applied to red tokens, too," Mr. Bowles said. "We still need red tokens because point values in multiples of ten cannot be used practically in rationing meat. It is impossible for butchers to cut meat in even pounds.

"I'm sure that retailers and housewives agree that as long as ration change is needed, tokens provide the easiest way to make it.

"I urge every housewife to use her blue tokens promptly so that she will not lose ration buying power by having some tokens left over after September 30."

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Добре вихована людина

Перша одзнака добре вихованої людини це те, що вона не намагається представити себе тим, чим вона не є. Часом люди намагаються вдавати багатих, або вчених, або не виказують свого справжнього заняття, або удають, що вони належать до якоїсь пануючої нації. Для досвіденої людини, до якої говориться подібні дурниці, не трудно усталити правду. Часом її видно на перший погляд. Тоді для співбесідника повстає прикра ситуація: або пошитися в дурні і вдавати, що вірить всім теревеням, або припинити розмову і сказати правду в вічі. У обох випадках розмова буде неприємна і залишить несмак, який повстає зі стикання зі зле вихованою людиною.

Поза тим добре вихована людина ніколи не говорить забагато про себе. Висування себе на перше місце твомлює співбесідника, а коли захочемо розповідати всякі події, де ми конче виходимо героями, маємо велику рацію, викликаємо подив і т. д., то тим створюємо зневажливе, а часом неприхильне наставлення слухача.

Крім того з людьми, які нас мало знають і на яких хочемо зробити добре враження, взагалі не слід забагато говорити. Щоправда, коли панує мовчанка, то є дуже важливим сказати декілька малозначучих слів, щоб усталити контакт з іншою людиною; але коли зачати забагато говорити, та ще особливо про себе, то це з певністю зробить відємне враження.

Кожна людина в розмові з іншою не тільки намагається представити себе, але мусить також скласти собі поняття про свого співбесідника. Тому культурний співбесідник все старається дати слово іншому. Навчитися слухати часом є трудніше, як навчитись говорити.

В культурній бесіді випадає часом поставити співбесідникові запит про його думку чи погляд на певну справу, але ніколи не слід розпитувати мало знайому людину про його справи, вік, родинний стан, хороби і т. д.

Поза тим в бесіді не слід забагато критикувати своїх знайомих і приятелів. Коли співбесідникові цікаво почути щось про ваших знайомих, то випадає сказати, але лише такі річи, які ми змоглиб повторити в присутности тих людей, про яких говорите. Обмовлювання знайомих свідчить про невисоку культуру людини.

Коли заходить яка дискусія, ніколи не треба намагатись перервати або перекричати свого співбесідника. Також не слід старатися, щоб останнє слово було ваше. Коли виясниться, що співбесідник цілком не цікавиться вашими думками, лише хоче накинути свої, то не варто його переконувати, хоч і не слід признавати йому рацію. Вистарчить десь в тягу розмови вставити два-три слова в роді „я маю на цю річ цілком відмінні погляди" або „таке наставлення мені видається незрозумілим", безпідставним чи хибним і дати співбесідникові говорити, поки він не втомиться.

Назагал не можливо десь із книжки навчитися доброго виховання; його треба мати. Завдання кожного виховання полягає в призвичаєнню людини до натуральности, до утримання власної гідности на такім рівню, щоб не порушувалася самоповага інших і не принижувалася власна особистість. („Перелом"). **А. Б.**

BUY EXTRA WAR BONDS Today!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

В неділю, 17. вересня 1944 року по довшій тяжкій недузі помер
МИКОЛА ОЛЕКСА
загально звісний громадянин і один з основників українських парохій і численних товариств у Нортгемтон, Па. Покійний полишив у смутку три дочки, одного сина і девять внуків, з котрих трьох є в збройних силах: один лютенант (Данило Слободян), один саржент і один капраль. Походив зі села Щавного, сяніцького повіту.

Похорон відбудеться в середу рано, 20. вересня 1944, з дому жалоби. 1304 Moin St., Northampton, Pa. — В. Й. П.! (ог.)

Дня 27. серпня 1944 року помер у 47. році життя
ПАВЛО ВАЙДА,
член Тов. Успен. Пресв. Богородиці, від. 123 У. Н. Союзу в Скрентон, Па.

Покійний походив зо села Супрунівка, пов. Скалат, Східна Галичина. Полишив у смутку дружину Катерину і доньку Марію.

В. Й. П.! Секретар.

ЖОЛУДКОВІ ЗАБУРЕННЯ
болякн, печінка, жовч, міхур і інші жолудково-кишкові болі мусять і повинні бути лікувані.

ФЛЮОРОСКОПІЧНА ЕГЗАМІНАЦІЯ
X-ПРОМІННЯ $1.00
Поради обіймають: Минувшину, фізичну провірку, тиснення крови, діягнозу, провірку серця, легенів, і органів у животі

КРОВ Й ШКІРА
недуги міхура й нирок лікується наймодернішими й науковими методами. Наші знаряди і прилади є незвичайно докладні.

НЕРВОВИЙ СТАН
як: подразнення, заворот голови, втрата рівноваги, ослаблення мускулів, брак енергії або життєвої охоти, безсонність і дрожання серця вимагають нашої поради.

РОЗДУТТЯ ЖИЛ І БОЛЯЧКИ
все те лікується скоро й без болів без утрати часу в праці або дома. Нема вирізування ні операцій.

ПРОПУКЛИНА Й болі хребтового кінця
без різання, без випалювання, без болю. Болячки відходової кишки, заблькування крови, щілини, прурітус (сверблячa пропуклина) і інші недуги хребта лікується нашою лагідною всесторонною методою.

Хронічні недуги науково лікується за низькою заплатою.

Hill Medical Office
26 HILL ST., NEWARK 2, N. J.
One Block from Newark City Hall
Hours: 9 A.M. to 4 P.M., 6 P.M. to 8 P.M. Tues. and Thurs.: 9 A.M. to 5 P.M. Sun., Hol.: 10 A.M. to 1 P.M.

ЖІНКИ, ВПИСУЙТЕСЯ ДО ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ

Воєнна Фльота потребує до праці все більше і більше жінок. І то до дуже важної праці. Коли вам тепер не менше 20 і не більше 36 літ, то маєте нагоду вступити до Воєнної Фльоти. Як це зробите, то будете мати нагоду подорожувати, будете носити гарну, білу або сину уніформу, і притім будете заробляти добрі гроші. На початку у фльоті платять дівчатам по 141 долярів і 50 центів місячно, з харчами і помешканням включно. „Вейвсам" дають знижку на тикетах до театрів і знижку на переїзд. Крім того, вони дістають безплатно лікарську і дентистичну обслугу. Як впишетесь до Воєнної Фльоти, то будете чутися особисто забезпечені і будете знати, що помагаєте своїй батьківщині виграти війну. Коли маєте намір записатися, то зробіть це зараз. Зайдіть до місцевого поборового офісу, в котрім приймають до Воєнної Фльоти, і скажіть, що ви також хочете записатися. А коли такого офісу близько нема, то напишіть до Вашингтону. Адресуйте так: ВЕЙВС, Вашингтон, 25, Д. К. Вам пришлють відти даром брошурку „Ди Сторі оф Ю ін Нейві Блю", в якій є всі потрібні вам інформації. Старайтеся вписатися до Воєнної Фльоти якнайскорше, сьогодні.

(Передано від Департаменту Воєнної Фльоти).

ЯКЩО БАЖАЄТЕ ДІСТАТИ ТАКЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ, ЯКЕ БУЛОБ ПЕВНЕ ТА МОДЕРНЕ, А ЗА ЯКЕ ТРЕБА ПЛАТИТИ НИЗЬКУ ОПЛАТУ, ТО ОБЕЗПЕЧІСТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

MYRON LYTWYN & SON
NEW HOME FOR SERVICES
Добре відоме довголітне похоронне заведення
В НОВІМ ПРИМІЩЕННЮ
801 SPRINGFIELD AVENUE, CORNER HARRISON PLACE
Irvington, N. J. Phone ESsex 3-9090
NEW HOME FOR SERVICES, WHERE A HOME-LIKE ATMOSPHERE PREVAILS, WITHOUT ADDITIONAL CHARGE.

ЛІКУЄМО ХРОНІЧНІ НЕДУГИ
ШЛУНКА, ШКІРИ, НЕРВІВ
ГЕМОРОЇДИ Й ІНШІ ЗАПАЛЕННЯ КУТНЬОЇ КИШКИ
Нирок, міхура, шлунка і внутренностей забурення. Катар і хронічні боляки, біль у крижах, загальне ослаблення і хронічний ревматизм і саятику. Лучі Екс, екзамінація крови і мочі запевняе докладну діягнозу і відповідне лікування. Застрикування, коли вказане. Зайдіть сьогодня на пораду. Мужчин і Женщин лікуємо модерними методами зо скорою колекцією.
Всі хронічні недуги лікуємо науково.
ОПЛАТА УМІРКОВАНА — МЕДИЧНА ЕКЗАМІНАЦІЯ $2.
Dr. ZINS (28-літне заведеня)
110 EAST 16 STREET, N. Y. — NEAR UNION SQUARE
Щоденно від 9. г. рано до 7. г. вечц. У неділі від 9. рано до 2. попл.

ДАЛЕКО МЕНШЕ
Це щира правда, що наша услуга коштує далеко менше, ніж пересічна людина є встані заплатити. Це річ природна, що хто бажає якоїсь спеціяльної услуги, той надіється спеціяльних коштів за ту услугу.
Але кожна родина може домагатися від нас услуг, і не лякатися якихнебудь спеціяльних коштів. Наші услуги є мінімальні і є встані задоволити всякі людські домагання.
STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City — 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 — Phone: BAyonne 3-0540

НЕ ПАЙКУВАНІ ХАРЧІ.

Адміністратор Цін, Честер Бовлс, заявив що, почавши від першого вересня, сухі фасолі, овочеве масло і сливковий сок можна купувати без пайкових значків. Так буде до кінця цього місяця. — (О. В. І.).

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ
B. S. S. PITTSBURGH, PA.
пошукує фахового управителя церковного хору. Платня відповідно до умови. Кандидати повинні долучити письмо від свого священика. Голоситись листовно на адресу: 82-
Rev. MICHAEL KINDEY
705 Mint Way, Pittsburgh 3, Pa.

ВІНДОКЛІНЕРСЬКИЙ БИЗНЕС
на продаж. Добре вироблений поверх 20 літ. По причині іншого бизнесу продам цей, бо не годен обох доглянути. Голоситись: 178-2
NEWBURYPORT WINDOW CLEANING CO.
P. O. Box 147, Newburyport, Mass.

ДАРОМ
ВИШЛЕМО КОЖНОМУ ЗРАЗОК (SAMPLE)
КАРПАТСЬКОГО ЧАЮ
з найліпшого гірського зілля, на недомагання жолудка, печінки і нирок. Велика пачка коштує 50¢.
● ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ, природне средство припоручають тим, що терплять на впертий кашель, біль горла і задуху. Пачка коштує 50¢.
● ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ. Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на баксі. Велика пачка 50¢.
● МІШАНІ КОРІННЯ, на нестравність, брак апетиту, корчі. Добре також на запах до горівки. Пачка 50¢.
Маємо всякі лічничі зілля, листя, цвіт, кору, ягоди, коріння, ладан, живицю і т. д.
Замовлення посилайте на адресу:
UKRAINIAN BAZAAR
170 E. 4th St., New York, N. Y.

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
● Аналіза крови для подружого свідоцтва.
● Гемороїди й желяки лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY. Room 14.
GRamercy 7-7697
Офісові години: денно від 10 до 7:30.
В неділі: 11—1:30.
ЖІНКА-ДОКТОР ДО ОБСЛУГИ.
X & Флюроскоп.—Екзамінація $2.00

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAI KAIN
FUNERAL HOME
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
— на —
ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. MARKET 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимається похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 1041. Патролька.

Полісмен, переконаний, що це втікач з дому божевільних, схопив Тарзана в свої ланцюшки.

„Я не маю охоти спротивлятися владі", сказав Тарзан спокійно, „але людей треба остерегти перед дикими звірами".

Сіпнувши сильно, він увільнився з рук поліцая, котрий упав, і утік.

Але за хвилю телефон візвав цілу патролю поліції за „втікачем з дому божевільних".